УДК 658.6/.9:639.12(477.83/.86)“18/19”

Проців Олег

Вплив податкової політики влади Галичини середини XIX - початку XX століття на мисливське та рибальське господарство

Анотація

Органи державної влади Галичини для впорядкування організації мисливського та рибальського господарства видали низку нормативно-правових актів, якими врегульовувалось оподаткування. Висвітлено рівень оподаткування продукції мисливства та рибальства при реалізації дичини та риби, оподаткування права полювання та рибальства, оподаткування мисливських видів собак. Проведено історичний аналіз оподаткування продукції мисливства та рибальства Галичини починаючи з XV ст. Здійснено порівняльний аналіз податків на мисливські та свійські тварини. Проаналізовано правозастосування органів державного управління Галичини у частині виконання вимог законодавства щодо податків. Проілюстровано вплив Галицького мисливського товариства, політичних інституцій на процеси, які впливали на величину оподаткування та на практику правозастосування.

Ключові слова: державне регулювання, торгівля, оподаткування, полювання, дичина, Австро-Угорська імперія.

Постановка проблеми. На цей час в Україні не врегульовано механізм оподаткування продукції полювання та рибальства, який би відповідав сталому розвитку галузі. Дослідження цієї проблеми в історичному контексті дасть змогу врахувати місцеві особливості у цій сфері.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Проблема правового регулювання, економічної, соціальної, політичної, гуманітарної складової забезпечення продукцією полювання Галичини досліджувалась низкою науковців, серед яких: С. Камоцький, В. Кобилянський, К. В.

Лозинський, Кохановський, Ф. Рожинський, В. Грабовецький, М. Грушевський, М. Мандибура.

Мета статті полягає у тому, щоб дослідити вплив податкової політики влади Галичини середини XIX – початку XX століття на мисливське та рибальське господарство.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити такі завдання:

– провести аналіз діючих нормативно-правових актів Галичини, магістрату міста Львова, міністерств Австро-Угорської імперії;

– дослідити політичне, соціально-економічне значення реалізації дичини у досліджуваний період;

– визначити розвиток державного регулювання оподаткування дичини та риби у Галичині середини XIX – початку XX ст.

Органи державної влади Галичини встановили законодавчі вимоги щодо умов торгівлі дичиною. Як показує аналіз правового забезпечення торгівлі дичиною та рибою, держава здійснювала наповнення бюджету через акцизний податок при торгівлі дичиною на внутрішньому ринку та через встановлення мита при торгівлі дичиною та рибою з іншими країнами, регулювала споживчі ціни під час воєн, контролювала якість мисливської продукції і торгівельних послуг. Так, у розпорядженні Галицької фінансової дирекції від 15 жовтня 1858 р. № 39.319 йдеться про оподаткування дичини при реалізації її на території м. Львова. При реалізації дичини необхідно було сплатити два види податків – споживчий та міський, причому споживчий податок був у два рази вищим, ніж міський.

Відповідно до цього розпорядження за реалізацію одного оленя необхідно було сплати 1,05 ринського золотого та 0,52 ринського золотого, кабана живою вагою 30 і більше фунтів – відповідно 0,79 та 0,39, кабана живою вагою до 30 фунтів – 0,26 та 0,13, зайця – 0,05 та 0,03, розроблену дичину (за центнер віденський – 50 кг) – 1,05 та 0,52, рябчика, качку, вальдшнепа, дику гуску, бекаса, куріпку – 0,05 та 0,03, дрозда, перепілку й інших птахів, придатних для

харчування – 0,02 та 0,001 [1 с. 362][1]. Слід відміти, що оподаткування у 1858 році було від 5 до 40% вищим, ніж у 1857 році [2 с. 68-69][2]. Відповідно до Розпорядження влади Львова на рівні 1858 року залишилось оподаткування за право реалізації дичини з 1 січня 1876 року. На 5-25 % зменшується оподаткування дичини відповідно до розпорядження, яке почало діяти у Львові з 2 липня 1883 року [3 с. 70-71][3].

У 1903 році у порівнянні з 1858 роком вдвічі зростає податок. Так, за право реалізації оленя необхідно було сплатити всіх податків на суму 4,7 золотих ринських, кабана – 3 зол., зайця – 0, 21 зол., розробленої дичини – 7,10 за 100 кг. зол. Слід відміти, що у цьому році крім споживчого та міського податку вводився третій – надзвичайний, який складав від 20 до 30 % до міського податку. Споживчий податок при реалізації дичини зберігся у Львові й після Першої світової війни. Слід відмітити, що у цей період діяв лише один податок. Без сплати податку дозволялось реалізовувати лише оленя. За кабана від 17 кг і більше потрібно було сплатити 300 марок, зайця – 30, за центнер розробленої дичини – 1000, фазана, глухаря, тетерука, куріпку, рябчика – 40, дрозда, перепілку, бекаса – 20 [4 с. 98-99].[4] Сірил Кохановський вважав, що через встановлення податку на споживання дичини у Львові вартість одного кілограма м’яса піднімалась в залежності від виду дичини на 5–10%. Також через фіскальну політику багато мисливської продукції проходило повз ринок. У тогочасній пресі відмічалось, що розмір податку за оленя – великого чи

---

[1] Dziennik rządowy dla okręgu administracyjnego Namiesnictwa we Lwowie. – Lwów: król. galic. drukarnia rządowa, 1858. – S.362.

[2] Haliczanin, kalendarz powszechny na rok pański 1858. – Lwów: Drukarnia K. Pillera, 1857. – S. 68-69.

[3] Haliczanin, kalendarz powszechny na rok pański 1879. – Lwów: Drukarnia K. Pillera, 1879. – S. 70-71.

[4] Taryfa podatku konsumcyjnsgo z dodatkami. dla miasta Lwowa // Haliczanin, kalendarz powszechny na rok pański 1915. – Lwów: Drukarnia K. Pillera, 1923. – S. 98-99.

малого, був однаковим, тому на Львівський ринок потрапляли старі особини, тоді як молодих відправляли на Віденський ринок, де ціни були вищими. Галицьке мисливське товариство вказувало на несправедливість при оподаткуванні дичини, вважаючи, що вартість дичини у Львові не підносилась починаючи 1888 р. через фіскальну політику Львівського магістрату, який встановив вищий податок на дичину ніж на м'ясну продукцію із свійських тварин. Для більшої переконливості у часописі «Ловець» було подано порівняння оподаткування свійських тварин та дичини. Так, за однорічне теля платили податок лише 2,03 крони, тоді як за оленя того самого віку – 3,95 крон, за вівцю та барана – 0,78 крони, тоді як за козулю – 0,95 крон, за одного індика сплачували 0,16 крон, за одного дикого голуба сплачували 0,21 крони податку, тоді як за пару свійських голубів лише 0,053 крони, за одну дику курку сплачували 0,06 крон, а за найбільші і добре вгодовані курки – лише 0,058 крони [5 с. 257].[5]

Галицьке мисливське товариство було незадоволене діями Львівського магістрату: «..у Львові вільно продають дичину, яку незаконно відстрілюють, без відповідних сертифікатів про походження дичини», «купівля дичини у Львові проводиться на високому рівні, а податкова охорона не діє..», «браконьєр, який не може збути свою дичину на місці, їде до Львова, де має можливість продавати дичину дорого. Відзначалось, що особи, які купують дичину у злодіїв, самі стають співучасниками злодійства» [6 с. 6-7][6], а С. Павлік звинуватив у цьому євреїв, які без сплати податків закуповували м'ясо у браконьєрів: «тому у Львові у них можна було купити м'ясо втричі дешевше ніж на базарі» [7 с. 2-6][7].

---

[5] Kochanowski C. Sprzedaż dziczyzny w mieście Lwowie / C. Kochanowski // Łowiec – 1903. – № 22 – S. 257.

[6] Ustawa a jej wykonanie//Łowiec – 1899. – № 1. – S. 6-7.

[7] Pawlik S. Handel zwieryzuną, rybami i rakami w Galicyi // Łowiec. – 1899. – № 1. – S. 2-6.

Аналогічні податки діяли також у Кракові, де за реалізацію центнера риби у 1911 році необхідно було сплатити 10,4 крони, тобто, близько 5 золотих.

Загальний дохід магістрату Кракова від сплати акцизного податку по видах дичини в 1894-1903 рр. (у кронах) [8 с. 116][8]

Вид дичини / роки	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Олені	100	68	68	68	39	29	18	43	35	3
Кабани	145	150	59	40	32	51	64	145	75	54
Козулі	833	723	706	692	772	774	700	736	756	696
Зайці	3062	2323	2452	2120	2227	2345	4899	2185	2534	2012
Фазани та глухарі	375	307	265	335	436	304	353	352	491	284
Дикі птахи	540	674	699	651	807	815	884	902	694	400

У 1907 році за можливість реалізації дичини в Кракові необхідно було сплатити такі податки: за голову оленя – 1,05 крони, кабана до 17 кг – 0,79 крони, козулі – 0,27 крони, зайця – 0,06 крони, розібрану дичину за центнер – 1,88 крони, диких птахів, фазанів, глухарів (більших та кращої якості) – 0,11 крони, а гіршої якості – 0,06 крони [9 с. 165][9]. Слід відмітити, що вартість дичини на 30-50% була вищою від вартості м’яса свійських тварин. Оподаткування фазана було в десять разів вищим за оподаткування малої

---

[8] Statystyka miasta Krakowa zestawiona przez biuro statystyczne miejskie. – Kraków: Drukarnia uniwersytetu Jagiellońskiego, 1905. – S. 116.

[9] Statystyka miasta Krakowa zestawiona przez biuro statystyczne miejskie. – Kraków: Drukarnia uniwersytetu Jagiellońskiego, 1911. – S. 165.

домашньої курки однакової ваги. Навіть якщо порівнювати оподаткування пернатих з іншою дичиною, то воно було високим. Зокрема, рябчика, вага якого в 6-8 разів менша за вагу зайця, оподатковували по одній ставці [10 с. 259-260].[10] Відповідно до Розпорядження від 22 грудня 1910 р. «Стосовно зміни споживчого податку у Кракові» при реалізації однієї голови оленя в казну міста необхідно було сплатити 7 крон, дикого кабана вагою більше 17 кг – 6 крон, зайця – 30 геллерів, за тушу оленя (100 кг) – 8 крон. Дещо більше оподатковували іншу дичину – до 12 крон. Реалізація фазана, глухаря, тетерука підлягала оподаткуванню в сумі 80 геллерів; рябчика, дикої гуски, вальдшнепа, дикої качки – 40 гелерів, куріпки та бекаса – 20 гелерів, водяної курочки та дикого голуба – 10 геллерів, дрозда та перепілки – 4 геллери. За реалізацію 100 кг риби брали 8 крон [11 с. 451-455].[11] Наступний нормативний акт, що врегульовував оподаткування споживання мисливської продукції харчування, в тому числі й пернатої дичини, був прийнятий 15 березня 1919 р. За реалізацію одного фазана, глухаря, тетерука необхідно було сплатити 3,2 крони, що в чотири рази перевищувало оплату, закладену в попередньому законі від 1911 року. Але за реалізацію свійських пернатих сума була у чотири рази меншою: споживчий податок при реалізації індика становив 2 крони. У залежності від пори року реалізації коливався податок й на гусей: з березня по червень – 1,2 крони, з липня по лютий – 80 геллерів; за 1 курку або голуба – 16 геллерів [12 с.

---

[10] Kamocki S. Łowiectwo i jego przyszłość w Polsce//Łowiec . – 1928. – № 16. – S. 259-260.

[11] Dziennik ustaw państwa dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych. – Wiedeń, 1911. – S.451-455.

43-44].[12] Аналогічний податок на торгівлю існував у Царстві Польському в 1840 році [13 с. 602][13].

Слід відмітити, що фіскальні органи Галичини через контроль за сплатою податків опосередковано боролись з браконьєрством. У журналі «Ловець» була навіть опублікована гумористична історія про боротьбу з браконьєрством на Долинщині з провокаційною назвою «Посмертна мандрівка козулі». Так, 18 листопада 1876 року львівська акцизна (податкова) охорона, виконуючи свої обов'язки з нагляду за рухом товару, затримала на вокзалі Львова посилку з козулею (самку), відправлену поштою з Долини п. Фішером з Болехова до п. Малецького, який працював у англійському готелі у Львові. Тогочасне законодавство не тільки забороняло торгувати дичиною у немисливський сезон, але й добувати самиць козулі. Був складений відповідний протокол та проведене розслідування, в ході якого отримувач посилки – п. Малицький зізнався, що купував дичину у Долині, але вона приходила у відповідний час. Він висловив своє обурення, що продавець не зазначив у посилці стать тварини. У свою чергу, поліція допитала у Долині продавця Фішера, який пояснив, що козулю купив на базарі і не відрізняє самця від самиці. Козулю конфіскували, продали на аукціоні за 10 золотих, а кошти направили у фонд бідних [14 с. 182][14].

Джерела свідчать, що предметом оподаткування була не лише дичина, але й риба. Дослідник Галичини В. Грабовецький вказував, що рибалки на Гуцульщині платили податок у розмірі 672 пструги (форель) або сплачували

---

[12] Podwyższenie dodatku gminnego do podatku konsumcyjnego. Obwieszczenie. Kraków, 15 marca 1919. L. 5820/18. // Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. – 1919. – № 3 (1. marca). – S. 43-44.

[13] Reuman M. Gospodarstwo łowieckie z historią starożytną łowiectwa polskiego. – Warszawa: Drukarnia Orgelbranda, 1845. – S.602.

[14] Pośmiertna wędrówka sarny // Łowiec. – 1938. – № 19-20. – S.182.

грішми 5 золотих [15 с. 186][15]. Крім живої риби, на думку дослідника М. Мандибури, податок також сплачувався сушеною [16 с. 21].[16] Гошко Ю. Г. відзначав, що у 1600 році в Рахові піддані віддавали 14 шкірок куниць за користування панськими наділами та пасовиськами. За користування правом рибальства рибалки Рахова повинні були доставити домінії серед інших поборів тисячу штук форелі [17 с. 156].[17] Про сплату спеціального рибальського податку на річках Лімниці та Свічі йшлось у «Географічному словнику Царства Польського та інших слов'янських країн». [18 с. 536,584], [19 с. 507], [20 с. 510], [21 с. 358], [22 с. 516][18,19,20,21,22] Крім податку за право вилову риби був у

[15] Грабовецький В. Ілюстрована історія Прикарпаття: Тисячолітній літопис Гуцульщини / В. Грабовецький. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2004. – Т. 3. – С. 186.

[16] Мандибура М. Д. Полонинське господарство Гуцульщини другої половин XIX – 30-х років XX ст. / М. Д. Мандибура – К. : Наукова думка, 1978. – С. 21.

[17] Гуцульщина. Історико-етнографічне дослідження / Відпов. ред. Ю. Г. Гошко. К. : Наук. думка, 1987. – С. 156.

[18] Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. – Warszawa : nakł. Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, 1890. – T. XI : Sochaczew — Szlubowska Wola. – S. 536,584.

[19] Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. – Warszawa : nakł. Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, 1891. – T. XII : Szlurpkiszki — Warłynka. – S. 507.

[20] Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. – Warszawa : nakł. Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, 1888. – T. IX : Pożajście — Ruksze. – S. 510.

[21] Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. – Warszawa : nakł. Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, 1887. – T. VIII : Perepiatycha — Pożajście. – S. 358.

деяких місцевостях запроваджений податок за право використання рибальських снастей.

У «Географічному словнику Польського Королівства та інших слов’янських країв» відзначалось, що «невід» був найоптимальнішим знаряддям для промислового рибальства. За його використання ще у другій половині XVIII ст. рибалки з Сокальщини на Бузі платили дуже високі податки (10 зол. в рік). Також описано факт, що у селі Поториця (нині Сокальський район) у 1765 р. риболови від ятера платили по 3 зол., від невода – по 10 зол., від зломки (złomki) – по 10 зол. податку [23 с. 876].[23] Зафіксовані випадки, коли механізм зменшення або відміни оподаткування застосовували з метою стимулювання торгівлі рибою. Так, у 1535 році король Зигмунт І видав наказ Львівському старості Станіславу Одровонзову, щоб за привезену до Львова солону рибу з будь-якої місцевості не брати податки [24 с. 443-448].[24]

Оподаткування за право реалізації риби існувало у Галичині в середині XIX ст. Так, відповідно до розпорядження Галицької фінансової дирекції від 15 жовтня 1858 р. № 39.319 визначався розмір оподаткування. За реалізацію віденського центнеру (50 кг) свіжої риби, раків, ікри накладали два податки –

---

[22] Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. – Warszawa : nakł. Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, 1885. – T. VI : Malczyce — Netreba. – S. 516.

[23] Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. – Warszawa : nakł. Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, 1887. – T. VIII : Perepiatycha — Pożajście. – S. 876.

[24] Łoziński W. Handel rybny / Władysław Łoziński // Kwartalnik historyczny: organ towarzystwa historycznego [pod redakcyą Xawerego Liskego]. – Lwów: Drukarnia Wł. Łozińskiego, 1890. – Rocznik IV. – S. 443-448.

споживчий та міський, загалом потрібно було сплатити 1,57 крон, тоді як за реалізацію морської риби лише 0,62 золотого [25 с. 362].[25]

У 1876 році за право реалізації у Львові 100 кг річкової та ставкової риби, раків, ікри слід було оплатити 1,05 золотого, а за реалізацію 100 кг морської риби – 3,18 золотих, що свідчить про стимулювання податковими механізмами виробництва місцевого ставкового та річкового рибальства. Аналогічна величина податку була й у 1883 році. З 30 жовтня 1903 року за реалізацію 100 кг річкової риби податок підвищився вдвічі і становив 7,10 золотого, а морської – 2,35 [26 с. 5-6].[26] У 1923 році за право реалізації у Львові 100 кг свіжої риби необхідно було сплатити 3000 марок, а морської – 800. У Кракові в 1911 році за реалізацію 100 кг риби та раків стягували 10,4 крони, що відповідало 5 золотим ринським [27 с. 236].[27] Тогочасні дослідники вказували, що податки, мита та збори на 20 % здорожували вартість риби на ринках Львова [28 с. 188][28]. Відзначалось, що з метою уникнення податків деякі торгівці не декларували перевезення російської рибної продукції територією Галичини і підпільно продавали її на ринках Львова [29 с. 5][29].

Для швидшої обробки поштових посилок, в яких знаходились рибні продукти, Львівська дирекція пошти зверталась до своїх користувачів з вимогою при пересилці дичини поштою вказувати вміст, вагу та вартість посилки, так як у

---

[25] Dziennik rządowy dla okręgu administracyjnego Namiesnictwa we Lwowie. – Lwów : Król. galic. drukarnia rządowa, 1858. – S. 362.

[26] Haliczanin, kalendarz powszechny na rok pański 1915. – Lwów: Drukarnia K. Pillera, 1915. – S. 5-6.

[27] Czech J. Kalendarz Krakowski na rok 1912 / Józef Czech. – Kraków: Jan Fischer i Spółka, 1912. – S. 236.

[28] Czy opłaci się przedawać pstrągi do Paryża // Okólnik. – 1904. – № 71. – S.188.

[29] Ochrona raków // Okólnik. – 1898. – № 32. – S.5.

Львові, Кракові, Празі та Відні було запроваджено споживчий податок за споживання дичини та риби [30 с. 12].[30]

Крім сплати податків за право реалізації рибної продукції оподаткуванню підлягали також рибальські ревіри, які здавали в оренду [31 с. 37, 62, 64].[31] Також у Бельгії, де нараховувалось 100 тисяч любителів вудкарського спорту, за право вилову риби податок до бюджету країни сплачували на суму 200 тис. франків, а рибалки, які проводили промисловий вилов риби – лише 40 тис. франків [32 с. 217-218][32].

Крім оподаткування дичини у галузі мисливського господарства велике значення для наповнення бюджету мало й оподаткування за використання мисливських угідь. Так, за підрахунками тодішньої державної статистики в 1898 р. в Австро-Угорській імперії дохід від ведення мисливського господарства склав 31 802 500 крон, а податок за виконання права полювання – 88 тис. крон [33 с. 11-17][33].

Аналогічний податок існував й у Другій Речі Посполитій, де відповідно до статті 19 Закону від 11 серпня 1923 року «Про розмір податку за право полювання» оплата за користування мисливськими угіддями залежала від географічного положення мисливських угідь. Найвища мінімальна сума оподаткування була визначена для першої зони, до якої належали: Познанське,

---

[30] Ruch przedświąteczny // Gazeta lwowska. – 1903. – № 283. – 11 grudnia. – S.12.

[31] Державний архів Львівської області, м. Львів ф. 1, Львівське воєводське управління, 1921–1939 рр. оп. 10, спр. 15, Листування з Дрогобицьким повітовим старостовом про оренду рибальських ділянок. 17 травня 1917 р. – 25 січня 1938 р., арк. 37, 62, 64.

[32] Demonstracyjny pochód wędkarzy w Belgii. // Okólnik. – 1909. – № 106. – S. 217-218.

[33] Rożyński F. Ekonomiczne znaczenie łowiectwa dla naszego kraju / F. Rożyński, Dr. E. Schechtel. - Warzsawa : Nakładem polskiego towarzystwa łowieckeigo, 1921. - S. 11-17.

Варшавське, Лодзьке воєводство (вартість податку становила 20 грош за гектар), а найдешевша – для Віленського, Волинського, Станиславівського, Тернопільського воєводств (вартість податку за один гектар мисливських угідь становила 1 грош). Краківське воєводство належало до другої зони, де вартість податку за 1 га становила 10 грош. Обов'язок оплати податку покладався за домовленістю або на орендаря мисливських угідь, або на власника земельної ділянки [34 с. 205-207].[34]

Органи місцевого самоврядування мали право суму податку збільшувати. Зокрема, гміна міста Кракова рішенням від 18.01.1926 року збільшила розмір оподаткування втричі, і воно сягало 30 грош за гектар. У рішенні визначалось, що податок слід було сплатити двома частинами, а саме: упродовж перших чотирьох тижнів кожного півріччя [35 с. 2].[35] Всього у 1926 році у бюджет міста Кракова надійшло 600 злотих податку за користування мисливськими угіддями [36 с. 2].[36] У тогочасній пресі відзначалось, що деякі мисливські господарства приховували від податкових органів кількість добутих диких тварин, подаючи недостовірні дані [37 с. 58][37]. Відповідно до розпорядження Львівського воєводи від 27 грудня 1930 року справи управління мисливством і, зокрема адміністрування податків у мисливстві, відносились до адміністративно-правового департаменту воєводства [38 с. 294][38].

---

[34] Kalendarz myśliwski na 1934 rok. – Warszawa: Polski związek Stowarzyszeń łowieckich, 1934. – S. 205-207.

[35] Statut dla poboru podatku komunalnego od wykonywania prawa polowania na obszarze stoi. król. miasta Krakowa 18.01.1926 L. 278/926 // Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. – 1926. – № 1 (31. stycznia). – S.2.

[36] Ekspose budżetowe Prezydenta miasta. // Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. – 1927. – № 4 (30. kwietnia). – S.2.

[37] Wiadomomości handlowe // Łowiec. – 1932. – № 3. – S. 58.

[38] Zarządzanie Wojewody lwowskiego z dnia 27 grudnia 1930 r.w sprawie Statutu organizacyjnego i szczegófowego podziału czynności Starostw Województwa

Не оминули оподаткування і собак, яких використовували на полюванні. Історія встановлення податків починається з зародженням феодального ладу, коли запроваджувався податок за утримання птахів і псарень [39 с. 520][39]. Оподаткування мисливських собак у Галичині мало як гуманітарний, так і політичний аспекти. Так, на засіданні Галицького сейму 28 серпня 1877 року депутат Верещинський виступив з пропозицією внести зміни до Закону від 19 грудня 1872 року щодо підвищення податку на самців собак на території міста Львова. На його думку такі заходи зменшили б поголів'я мисливських собак у Львові, що буде мати позитивний вплив на епізоотичну ситуацію щодо сказу підвищить рівень наповнення бюджету Львова. Для обгрунтуванння цієї ідеї він використав статистику: дохід міста Львова від сплати податків на собак становив у 1873 р. 7660 золотих, 1874 р. – 5600, 1875 р. – 5400, 1876 р. – 5200, а поголів'я собак зменшилось. Питанння оподаткування домашніх тварин, яких застосовують у мисливстві, обговорювали на засіданні Галицького сейму, яке відбулось 28 серпня 1877 р. Князь Сава запропонував застосувати досвід Англії щодо сплати податку власниками пернатих, які тримають птахів у клітках [40 с. 426].[40] Слід відмітити, що оподаткування власників мисливських собак широко застосовувалось у Європі. Так, у 1930 році на території Варшави проживало 3224 особи, які мали мисливську зброю. Всього собак у Варшаві утримували 9453 голів, за що було оплачено 170 тис. злотих податку, тобто, біля 18 злотих податку за одного собаку [41 с. 163][41]. У Франції кількість мисливців на

---

lwowskiego // Lwowski dziennik wojewódzki. – 1930. – № 16. – 31 grudnia. – S.294.

[39] Prawo lowieckie w polsce w wiekach srednich // Przewodnik Naukowy i Literacki : Dodatek do «Gazety Lwowskiej». – 1904. – № 6. – S. 520.

[40] Stenograficzne sprawozdania z pierwszej sesyi czwartego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie w roku 1877. - Lwów, 1877. – S. 426.

[41] Wiadomości bieżące //Łowiec Polski – 1930. – № 8. – S. 163.

початку XX століття складала 600 тисяч осіб, які оплатили податок за утримування мисливських собак на суму 7,3 млн. франків.

Відповідно до вимог статті 36 Мисливського закону Царства Польського «Про мисливське господарство» від 17 липня 1871 р., було встановлено податок на власників хортів та гончаків, а також їхніх помісів: за кожного хорта – 15 рублів, а за кожного гончака – 5 рублів в рік [42 с. 49-53][42]. На території Галичини за часів Другої Речі Посполитої також діяли вимоги щодо оподаткування мисливських видів собак [43 с. 750].[43]

Слід відмітити, що оподаткуванню підлягало не лише право реалізації дичини, а й використання права полювання. Власне продукція мисливського господарства виступала еквівалентом сплати податків. Так, цінним лисячим хутром можна було сплатити податки замість грошей. Зокрема, Гетьман України – Остафій Дашкович (Литовський воєвода, а згодом Черкаський та Канівський староста) встановив податки, які козаки повинні були сплачувати шкірами куниць та лисиць [44 с. 54].[44] Хутро лисиці стає основною платіжною одиницею при сплаті податку на Поліссі. Зокрема, у 1470 р. нарівні з грошима, медом, хутром куниці можна було розрахуватись її хутром в околицях Житомира. Традиція розплачуватись за накладений податок на право полювання шкірами лисиць, куниць, білок, яйцями, курми, пшеницею існувала й на Волині та Польщі у XII- XIV ст. [45 с. 146-149][45], [46 с. 824].[46] Певні

---

[42] Przepisy o polowaniu w guberniach Królestwa Poskiego z najwyszczego zezwolenia 17 lipca 1871 roku// Kalendarz myśliwski na rok 1904. – Warszawa: Druk P.Laskauera i S-ki, 1904. – S. 49-53.

[43] Wiadomości bieżące//Łowiec Polski – 1929. – № 43. – S. 750.

[44] Грушевський М. Історія України-Руси: в 11-ти томах, 12 книгах/ Михайло Грушевський. – Київ: Наукова думка, 1995. – Т.VII: Козацькі часи до року 1625. – С.54.

[45] Грушевський М. Історія України-Руси в 11-ти томах, 12 книгах / Михайло Грушевський. – Київ: Наукова думка, 1995. – Т.VI: Житє економічне, культурне, національне XIV-XVII віків. – С. 146-149.

[46] Prawo lowieckie w polsce w wiekah srednich // Przewodnik Naukowy i Literacki. Dodatek do "Gazety Lwowskiej". 1904 № 7 – S. 824.

особливості оплати були й у Галичині, де лисицями сплачували податки церкви, корчми та осілі селяни [47 с. 155].[47] Лисячою шкірою оплачували не лише податки, але й також судове мито [48 с. 7].[48]

Висновок

Узагальнюючи досвід податкової політики влади Галичини середини XIX – початку XX століття на мисливське та рибальське господарство, відмічаємо, що оподаткування дичини було вищим, ніж м'ясо свійських тварин. Розмір податку у Галичині за реалізацію продукції мисливства встановлювався відповідно до виду дичини. Оподаткуванню підлягало право виконання полювання, податок залежав від місцезнаходження мисливських угідь та чисельності дичини, яка знаходиться в них. Аналогічні підходи існували у рибальському господарстві, особливість оподаткування якого полягала не лише в податку на право вилову риби, але й на знаряддя для вилову риби. Виявлено, що податкові механізми застосовувались в публічному управлінні рибальства з метою стимулювати місцевого виробника. Встановлено, що для зменшення кількості мисливських собак і тим самим для зниження поширення епізоотичних захворювань застосовувались податкові важелі. Виявлено, що на розмір оподаткування мали також вплив політичні режими.

In the Ukrainian hunting industry there are a number of problems of functional, institutional, organizational orientation, which negatively affect the results of its activities, reduce the level of efficiency, lead to loss. In particular, they are problems related to the trade in hunting and fishing products. One of the key factors is the state policy on taxation of hunting and fishing products, which is conditioned by legislative provision and practice of its enforcement. Solving these problems requires a scientific approach to finding ways to improve the mechanism of regulation of

[47] Грушевський М. Історія України-Руси в 11-ти томах, 12 книгах / Михайло Грушевський. – Київ: Наукова думка, 1995. – Т.VI: Житє економічне, культурне, національне XIV-XVII віків. – С. 155.
[48] Kobylański W. Myśliwstwo: Artykuł encyklopedyczny / Władysław Kobylański // Sprawy łowieckie: dodatek do gazety „Czas". – 1935. – № 234. – S.7.

hunting and fishing in terms of taxation, the development of methodological approaches to their implementation, studying, generalization and use of best practices. The organization of law enforcement in the hunting economy of Galicia during the studied period is a valuable historical experience for the organization of hunting in the conditions of modern Ukraine.

The issues of state management of trade in hunting products during the First World War have been reflected in the periodical press of the Austro-Hungarian Empire, namely: in the magazines "Myslyvets" (Łowiec), which was published in Lviv as a print agency of the Galician Hunting Society from January 10, 1878; the "Polish bearer" ("Łowiec Polski") which was published in Warsaw as the body of the Tsisar Society for the correct hunting of Poland since 1899, the Gazeta lvowska newspaper, the collections of laws and orders of Galicia, which regularly went out in Lviv and Vienna; verbatim records of Galician Diet. Among the researchers who studied this problem should be F. Rozhynsky and E. Shekhtel, S. Kamotsky, V. Kobylyansky, K. Lozynsky, Kokhanovsky, V. Grabovetsky, M. Hrushevsky, M. Mandybura.

The article deals with a number of regulatory documents of Galicia that regulated the taxation of game and fish: the order of the Galician Finance Directorate of October 15, 1858, No. 39.319, which deals with the taxation of game in its implementation on the territory of Lviv city and the similar orders adopted in 1876 and 1883. In order to analyze the tax policy of Galicia, a comparative analysis was carried out with the similar tax rules that were applied in the Kingdom of Poland: the Law "On Hunting Economy" of 17 July 1871.

Also, it was made the analysis of the regulatory influence of the authorities of the Second Republic of the Commonwealth: the Law of August 11, 1923 "On the amount of the tax for the right to hunt"; Decision of the city administration of Krakow dated January 18, 1926 concerning taxation of hunting facilities.

It was established that the taxation policy of the Galicia authorities in the middle of the nineteenth and early twentieth centuries in the hunting economy was

higher than in the agrarian sector. The taxation of game was higher than meat of domestic animals. The size of the tax in Galicia for the sale of hunting products was established according to the species of game. The tax was subject to the right to hunt, the tax depended on the location of hunting grounds and the size of the game that was in them. Similar approaches existed in the fishing industry, the tax feature of which was not only in the tax on the right to fish, but also on the fishing gear. It was found that tax mechanisms were used in public fisheries management to stimulate local producers. Proper compliance with tax laws and the control of the origin of game and fish contributed to reducing the level of poaching and, consequently, increased the efficiency of hunting and fishing. It was established that tax levers were used to reduce the number of hunting dogs and simultaneously to reduce the spread of epizootic diseases. It was found that political regimes also had an impact on the size of taxation.

The analysis of legal acts showed that the level of taxation of hunting products in 1903 compared to 1858 it has been doubled. Moreover, the types of taxes have increased: if in the middle of the nineteenth century in Galicia there was a single tax, then at the beginning of the twentieth century the game was taxed by three types of taxes (consumer, urban and extraordinary).

Проців О.Р. Вплив податкової політики влади Галичини середини XIX початку XX століття на мисливське та рибальське господарство // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України : зб. наук. пр. — № 1. — 2018. – С. 87-94.